

Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi Bölümlerindeki Ses ve Çalgı Eğitimi Ders İçeriklerinin İncelenmesi

Gamze Nevra Köroğlu^{a,b}

Özet

Bu araştırmada; Türk Müziği devlet konservatuvarlarındaki ses eğitimi bölümlerinin TSM ana sanat dallarındaki ses eğitimi ve çalgı eğitimi derslerinin, ders içerikleri, kredileri, Akademik Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kredileri ve zorunlu/seçmeli olmaları açısından incelenerek benzerlikleri ve farklılıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Betimsel tarama modelinde olan bu araştırmanın örneklemini Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı ve Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı oluşturmaktadır. Örneklem grubu olarak seçilen konservatuvarların web sayfaları üzerinden ders bilgi paketlerine ulaşılarak toplanan veriler doküman analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda; konservatuvar, "ses eğitimi" ve çalgı eğitimine yönelik derslerin isimlerinde farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, araştırmada yer alan tüm konservatuvarlarda AKTS, teori, uygulama ders saat süreleri açısından farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Türk Müziği
Ses Eğitimi
Çalgı Eğitimi
Ders İçerikleri

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 10.01.2022
Kabul Tarihi: 18.03.2022
Doi: 10.18026/cbayarsos.1055995

Investigation of Voice and Instrument Training Courses in Turkish Music Voice Training Departments

Abstract

In this study, it is aimed to determine and evaluate the similarities and differences of the voice and instrument training courses in the TSM main branches of the Voice Training departments in the Turkish Music state conservatories, in terms of course content, credits, ECTS credits and being compulsory/elective. The sample of this research in the descriptive scanning model consists of Ankara Hacı Bayram Veli University Turkish Music State Conservatory, Ege University Turkish Music State Conservatory, Istanbul Technical University Turkish Music State Conservatory and Gaziantep University Turkish Music State Conservatory. The documents obtained by accessing the course information packages on the web pages of the conservatories selected as the sample group were analyzed thematically with the document analysis technique. As a result of the research; It has been concluded that there are differences in the names of the conservatory, "voice training" and instrument training courses. In addition, it is understood that there are differences in terms of AKTS, theory and practice course hours in all conservatories included in the research.

Keywords

Turkish Music
Voice Training
Instrument Training
Course contents

About Article

Received: 10.01.2022
Accepted: 18.03.2022
Doi: 10.18026/cbayarsos.1055995

^a İletişim Yazarı: nevragulser@hotmail.com

^b Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Bölümü, ORCID ID: 0000-0001-7118-1222.

Giriş

Eğitim; bireyin doğumundan başlayıp ölünceye kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç içerisinde bireyler birçok bilgi, beceri ve değer kazanır, bu kazanımlar da insan davranışlarında fark edilir değişikliklere yol açar (Erden, 2011: 13). Bireyin davranışlarında meydana gelen bu değişiklikler eğitim sürecinin bir boyutunu oluşturan müzik ile başka bir ifade şekli kazanır. Uçan (2005, s. 106) müziği; “duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları ve başka gereçlerinde katkısıyla belli durum, olgu ve olayları belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilerek biçimlendirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütün olarak ifade etmiştir. İnsan ve toplum yaşamındaki bu etkileri, müziğin bazı önemli işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Bunlar; bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitsel işlevleridir (Uçan, 2005, s. 29). Müziğin işlevlerinin etkili ve verimli olabilmesi için de bireye müziksel bazı davranışların kazandırılması gerekmektedir (Kocabaş, 1993, s. 3). Bu davranışları kazanabilme ve bireyde davranış değişikliği meydana getirebilme süreci ise müzik eğitimi yoluyla gerçekleşmektedir. Uçan (2005, s. 36) müzik eğitimini; bireyde kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak belirli müziksel davranışlar oluşturma, bu davranışları değiştirme ve geliştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Müzik eğitimi; ses eğitimi, çalgı eğitimi, işitme eğitimi, ritim eğitimi, repertuar eğitimi gibi alt basamaklardan oluşmaktadır (Kardeş, 2012: 34) Bu basamakların başında, insan sesinin kullanılması bakımından ses eğitiminin önemli bir yeri vardır. Ses eğitimi; “Sese; dayanıklılık, sağlamlık kazandırma amacı ile sesi işleyerek ve geliştirerek şarkı söyleme sanatıdır” (İtil, 2011: 2).

Her müzik türünde uygulanan ses eğitimi melodik, makamsal, ritmik ve biçimsel olarak farklılık oluşturmakla beraber, Türk müziği de içerisinde barındırdığı öğeleri ile farklılık göstermektedir. Türk müziği ses eğitiminin akademik anlamda eğitimi konservatuvar bünyesinde sağlanmaktadır. Geçmişten günümüze kadar Türk müziği eğitimi veren konservatuvarların oluşma evreleri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana, ulus devlet olma yolunda atılan adımlar, her alanda olduğu gibi eğitim ve sanat alanında da köklü değişikliklere yol açmıştır. 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı döneminde başlayan batılılaşma hareketleri, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulma aşamasında da etkisini göstermeye devam etmiştir. Kurulan Musiki Muallim Mektebi’nde batının müzik anlayışı ile eğitilen öğretmenler yetişmiştir. Cumhuriyet döneminde kurulan müzik eğitim kurumları batı etkisinde kalmış olsada, bu kurumlarda bir yandan Türk müziği eğitimi de devam etmiştir. 1917 yılında kurulan Dârülelhân isimli müzik okulunda Türk müziği resmi olarak okutulmaya başlamıştır. Daha sonra 1975 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı açılmıştır. Ardından 1983 yılında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı kurulmuştur. O günden bugüne, Türk müziği eğitimi veren konservatuvarların sayısı artış göstermekte ve konservatuvarlar bünyesinde birçok farklı bölüm açılarak eğitim-öğretim faaliyeti çeşitlendirilmektedir.

Türk müziği konservatuvarlarının bünyesinde yer alan ve ses eğitimi derslerinin verildiği yer ses eğitimi bölümleridir. Bu bölümün amacı; “gelişmeye açık, nitelikli ses sanatçıları yetiştirme ana hedefi ile hareket eden, uluslararası alana ulusal müziği taşıyabilecek, açıklayabilecek, karşılaştırma yapabilecek ve temsil ettiği müziğin değerlerini dünya ile bütünleştirecek bireyler yetiştirmektir (İtil, 2011 :1). Ayrıca ses eğitimi alanında bireylerin mesleki gelişimine yardımcı olacak bir diğer ders ise çalgı eğitimi dersidir. Ses eğitimi bölümünde yardımcı çalgının varlığı, ses eğitimi dersinin pekiştirilmesi bakımından önem arz etmektedir. Sesini profesyonel olarak

kullanma eğitimi alan her bir öğrencinin, yardımcı çalgı ile çalışabilmesi, eseri seslendireceği tonu belirleme, entonasyon, Türk müziği perdelerinin doğru icra edilmesi ve hem ses hem çalgı ile icra edilebilen eğitici makamsal alıştırmalar eşliğinde ses açma çalışmalarını yapabilmeleri açısından sağlıklı bir ilerleme kaydetmelerini sağlayacaktır. Bu yüzden ses eğitimi bölümleri ile ilgili ders programı geliştirilirken ya da değerlendirilirken ses ve çalgı eğitimi derslerinin birlikte düşünülmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada; Türk müziği ses eğitimi bölümlerinde Türk Sanat Müziği (TSM) ana sanat dalı bulunan üniversitelerin programlarındaki ses ve çalgı eğitimi dersleri müzik eğitimi/öğretimi programının tasarımlarına bakılarak; ders içerikleri, ders saatleri, kredileri, verilen ses ve çalgı eğitimi derslerinin zorunlu ve seçmeli olmaları durumları bakımından incelenmiştir.

Ülkemizde lisans düzeyinde eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmekte olan; Türk müziği/Türk musikisi devlet konservatuvarları incelendiğinde kurum adlarında, bölümlerinde ve ana sanat dallarında sayı ve içerik olarak farklı uygulamalar görülmektedir. Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarları isimlendirilirken, Türk müziği ve Türk musikisi olmak üzere iki farklı şekilde kullanımının tercih edildiği görülmektedir. Ancak çalışmada ortak dil kullanmak amacı ile Türk musikisi yerine Türk müziği ifadesi tercih edilmiştir. Bu konservatuvarların Ses eğitimi bölümü ise sadece beş konservatuvarda bulunmaktadır. Ses eğitimi bölümünde yer alan ses ve çalgı eğitimi ile ilgili dersler incelendiğinde içerik olarak önemli ölçüde farklılıklar olduğu görülmektedir. Derslere ait konu içerikleri, ders saatleri, kredileri ve bu derslerin zorunlu veya seçmeli olma durumları ekseninde ortaya çıkan farklılıklar çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada; Türk Müziği devlet konservatuvarlarındaki ses eğitimi bölümlerinde TSM ana sanat dalındaki ses eğitimi ve çalgı eğitimi ile ilgili derslerin, ders içeriklerinin, kredilerinin ve derslerin zorunlu seçmeli olması durumlarının karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan benzerliklerin ve farklılıkların tespit edilerek incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın; Türk Müziği devlet konservatuvarlarındaki ses eğitimi bölümlerinde TSM ana sanat dallarında eğitim öğretim birliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalara ışık tutmayı amaçlaması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında sunulan önerilerin, ses eğitimi bölümleri TSM ana sanat dallarında yer alan ses eğitimine ve çalgı eğitimine yönelik derslerde yapılabilecek olan düzeltme ve yeniden yapılandırma çalışmalarına katkıda sağlaması bakımından da önem teşkil etmektedir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, yöntemi, evren ve örneklem durumu, veri toplama teknikleri (veya verilerin toplanması) ve verilerin analizi ile ilgili alt başlıklar açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, Türkiye'deki Türk Müziği devlet Konservatuvarları Ses eğitimi bölümlerindeki çalgı ve ses eğitimi ilgili derslerin öğretim programlarının incelenmesine yönelik tarama modeli betimsel bir çalışma yürütülmüştür. Tarama modelleri geçmişte veya hala var olan bir

durumu olduğu gibi, değiştirmeden betimlemeyi amaç edinmiş araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırma konusu her neyse, içerisinde bulunan nesnelere, olaylar, bireyler kendi durumları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, hiçbir durumda değişiklik yapma çabası söz konusu olmamıştır (Karasar, 2002: 77).

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi nitel verilerin toplanıp kullanıldığı, durumun ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütünü ele alacak şekilde ortaya konulmasına yönelik bir sürecin takip edildiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2004:35).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, ülkemizde Türk Müziği eğitimi veren 23 devlet konservatuarı, araştırmanın örneklemini ise ülkemizde eğitim veren 5 Türk müziği/musikisi devlet konservatuarı oluşturmaktadır. Bu bağlamda; Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı, Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Ancak örneklem grubunda yer alan Necmettin Erbakan Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi Bölümü'nün TSM ana sanat dalı ders içeriklerine ulaşamaması bakımından araştırmada yer almamıştır.

Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada kullanılacak olan veriler, literatür taranarak, yazılı kaynağa dayalı belgesel tarama yöntemiyle elde edilmiştir. Belgesel tarama, araştırmacının araştırma konusu ile ilgili olduğunu düşündüğü belgeleri, örneğin günlük, anı defteri, mektuplar, alan notları vs, analiz etme sürecidir (Özdemir, 2010 s:327). Konu ile ilgili üniversitelerin resmi internet sayfalarında bulunan ders bilgi paketlerinden lisans ders içerikleri temin edilmiştir. Toplamda 4 üniversitenin ders isimleri, bu derslerin zorunlu/seçmeli olma durumu ve kredi/AKTS bilgileri elde edilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada örneklem grubunda yer alan 4 konservatuarın resmi web sitelerinden ulaşılan ders bilgi paketleri doküman analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Doküman analizi; dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarına göre yapılır (Akt. Yıldırım & Şimşek, 2016). Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008). Seçilen örneklemelerin ders bilgi

Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi Bölümlerindeki Ses ve Çalgı Eğitimi Ders İçeriklerinin İncelenmesi

paketlerine konservatuvarların web sayfaları üzerinden veri tabanları taranarak ulaşılmıştır. Ulaşılan ders bilgi paketleri; ses eğitimi bölümü TSM ana sanat dalı çalgı ve ses eğitimine yönelik dersler; içerik, uygulama ders saati, Akademik Kredi Transfer Sistemi (AKTS), zorunlu ve seçmeli olmaları açısından incelenmiştir. Derslerin içerikleri, kredileri, isimleri ve öğrenme çıktıları detaylı bir şekilde incelenmiş, elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlar yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde; ülkemizde Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarları ve bu konservatuvarların ses eğitimi bölümü TSM ana sanat dallarında yer alan ses ve çalgı eğitimi ders içeriklerine yönelik bilgilere yer verilmiş, elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Tablo 1. 'de Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. Türk Müziği Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarları

Üniversiteler	Bölüm	Ana Sanat Dalı
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Çalgı eğitimi Ses eğitimi Müzikoloji	-
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Türk müziği	Türk din musikisi Klasik Türk musikisi Türk halk müziği Üflemeli ve Vurmali çalgılar
Atatürk Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Türk halk müziği Türk sanat Müziği	-
Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı	Türk müziği Ses eğitimi Türk halk oyunları Çalgı yapımı ve onarımı	Türk sanat müziği Türk halk müziği
Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Ses eğitimi Türk müziği	Türk sanat müziği Türk halk müziği
İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Çalgı eğitimi Bestecilik Müzik teknolojisi Müzik teorisi Müzikoloji Ses eğitimi Türk halk oyunları	Türk sanat müziği Türk halk müziği
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Müzik Müzik teknolojisi Türk halk oyunları	

Necmettin Erbakan Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Çalgı eğitimi Ses eğitimi	Çalgı eğitimi Ses eğitimi
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Türk müziği Müzikoloji	
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Türk müziği	
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Çalgı eğitimi	
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Geleneksel Türk müziği Türk halk oyunları	Türk sanat müziği Türk halk müziği

Tablo 1'e göre; ülkemizde Türk müziği eğitimi veren 12 devlet konservatuvarı bulunmaktadır. Bu konservatuvarlardan 5 tanesinde "Ses Eğitimi Bölümü", 4 tanesinde "Çalgı Eğitimi Bölümü", 3 tanesinde "Müzikoloji Bölümü", 5 tanesinde "Türk Müziği Bölümü", 4 tanesinde "Türk Halk Oyunları Bölümü", 1 tanesinde "Çalgı Yapım ve Onarımı Bölümü", 2 tanesinde "Müzik Teknolojisi Bölümü", 1 tanesinde "Bestecilik Bölümü", 1 tanesinde "Geleneksel Türk Müziği Bölümü", 1 tanesinde "Müzik Bölümü" ve yine 1 tanesinde ise "Müzik Teorisi Bölümü" olduğu görülmektedir. Ayrıca konservatuvarların 3 tanesinde "Türk sanat müziği", 4 tanesinde ise "Türk halk müziği" ana sanat dalı, 1 tanesinde "Türk din musikisi, Klasik Türk musikisi ve Üflemeli ve Vurmalı çalgılar" ana sanat dalları bulunmaktadır.

Elde edilen bu bilgiler ışığında; konservatuvar adlarının Türk musikisi Devlet Konservatuvarı ve Türk Müziği Devlet Konservatuvarı olmak üzere iki farklı şekilde kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca konservatuvarlardaki bölüm isimlerinde de çeşitlilik ve farklılık olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırma kapsamına sadece "Ses Eğitimi Bölümü" bulunan konservatuvarlar alınmış olup, buna ait bilgilere aşağıdaki Tablo 2.'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Ses Eğitimi Bölümü Bulunan Devlet Konservatuvarları

Üniversiteler	Bölüm	Ana Sanat Dalı
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Ses Eğitimi	Türk sanat müziği
Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı	Ses Eğitimi	Türk sanat müziği
Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Ses Eğitimi	Türk sanat müziği
İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	Ses Eğitimi	Türk sanat müziği

Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi Bölümlerindeki Ses ve Çalgı Eğitimi Ders İçeriklerinin İncelenmesi

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ders İçeriklerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Tablo 3'te yer alan dersin yarıyılı, dersler, kredi, uygulama, Akts ve zorunlu/seçmeli (Z/S) olma durumuna yönelik bilgilere; Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü ders programı ve ders içeriklerinin yer aldığı bilgilendirme sisteminden ulaşılmıştır. Ders içeriklerinde ise sadece Ses Eğitimi ve Çalgı Eğitimine Yönelik dersler yer almaktadır.

Tablo 3. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ses ve Çalgı Eğitimine Yönelik Ders Programı

Yarıyıl	Ders Adı	Kredi	Uygulama	AKTS	Z/S
1. yarıyıl	Ses Eğitimi I	4	0	4	Z
	Eşlik Çalgısı I	2	0	2	Z
2. yarıyıl	Ses Eğitimi II	4	0	4	Z
	Eşlik Çalgısı II	2	0	2	Z
3. yarıyıl	Ses Eğitimi III	4	0	6	Z
	Eşlik Çalgısı III	2	0	2	Z
4. yarıyıl	Ses Eğitimi IV	4	0	6	Z
	Eşlik Çalgısı IV	2	0	2	Z
5. yarıyıl	Ses Eğitimi V	4	0	3	Z
	Eşlik Çalgısı V	2	0	2	Z
6. yarıyıl	Ses Eğitimi VI	4	0	3	Z
	Eşlik Çalgısı VI	2	0	2	Z
7. yarıyıl	Ses Eğitimi VII	4	0	6	Z
	Eşlik Çalgısı VII	2	0	2	Z
8. yarıyıl	Ses Eğitimi VIII	4	0	6	Z
	Eşlik Çalgısı VIII	2	0	2	Z

Yukarıda yer alan Tablo 3.'de Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü öğretim programı 8 yarıyıla ait ses eğitimi ve çalgı eğitimine yönelik bilgilere yer verilmiştir. Programda çalgı eğitimine yönelik dersin ise "eşlik çalgısı" adı altında yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Tablo 3.'de yer alan derslerin, ders içeriklerinden (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, 2021) elde edilen bulgular incelendiğinde;

1. yarıyıl Ses Eğitimi I derslerinin müfredatında; nefes ve ses açma çalışmaları, diyafram egzersizleri, öğrenci seviyesine uygun Türk müziğinin sözlü formlarında eserlerin yer aldığı

görülmektedir. Eşlik Çalgısı I derslerinin müfredatında ise; çalgı hakkında tarihi ve teknik bilgiler, çalgının Türk müziğindeki yeri ve önemi, çalgının icrası sırasındaki oturuş ve tutuş pozisyonları, çalgıdan nitelikli ses elde edilmesine yönelik çalışmaları ve çalgı akordu yapımı konularının yer aldığı anlaşılmaktadır.

2. yarıyıl Ses Eğitimi II derslerinin müfredatında; dersin müfredat ve amacına uygun eser öğretimi ile üslûp ve tavır kazanımına yönelik bilgilerin yer aldığı görülmektedir. Eşlik Çalgısı II derslerinin müfredatında ise; çeşitli tartım ve aralıklardan oluşan alıştırmaların çalgıya göre doğru teknikleri kullanarak seslendirebilmesi ve temel makamlarda makamsal bir ezgi seslendirebilmesine yönelik çalışmaların olduğu tespit edilmiştir.

3. yarıyıl Ses Eğitimi III derslerinin müfredatında; bayati, hüseyni, neva, tahir ve muhayyer makamında çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Eşlik Çalgısı III derslerinin müfredatında ise; ud, kanun, tanbur, bağlama etütleri ve seviyeye uygun sözlü eser çalışmalarının yer aldığı anlaşılmaktadır.

4. yarıyıl Ses Eğitimi IV derslerinin müfredatında; hicaz, uzzal, zirgüle ve hümayun makamlarına yönelik çalışmaların yer aldığı tespit edilmiştir. Eşlik Çalgısı IV derslerinin müfredatında ise; eşlik sazı etüt çalışmaları, teknik çalışmalar, eşlik sazının öğretimine yönelik çalışmaların olduğu görülmektedir.

5. yarıyıl Ses Eğitimi V derslerinin müfredatında; karcığar, suzinak, gülizar, ısfahan, bayati araban, acem, acemaşiran ve acemkürdi makamlarına yönelik çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Eşlik Çalgısı V derslerinin müfredatında ise; eşlik sazı etüt çalışmaları, teknik çalışmalar, eşlik sazının öğretimine yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

6. yarıyıl Ses Eğitimi VI derslerinin müfredatında; saba, ferahfeza, sultaniyegâh, şivenüma, şevkefza, şehnaz, şehnaz buselik, nikriz, mahur ve nihavend makamlarına yönelik çalışmaların yer aldığı tespit edilmiştir. Eşlik Çalgısı VI derslerinin müfredatında ise; eşlik sazı etüt çalışmaları, teknik çalışmalar, eşlik sazının öğretimine yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

7. yarıyıl Ses Eğitimi VII derslerinin müfredatında; neveser, şedaraban, hisar, suzidil, hüzzam, segâh, müstear, evc, bestenigâr ve dügâh makamlarının yer aldığı anlaşılmaktadır. Eşlik Çalgısı VII derslerinin müfredatında ise; eşlik sazı etüt çalışmaları, teknik çalışmalar ve eşlik sazının öğretimine yönelik çalışmaların olduğu görülmektedir.

8. yarıyıl Ses Eğitimi VIII derslerinin müfredatında; dilkeşhaveran, ferahnak, nişabur, nühuft, yegâh, hicazkâr, evcara, kürdilihicazkâr, arazbar buselik, pençgâh ve pesendide makamlarına yönelik çalışmaların yer aldığı tespit edilmiştir. Eşlik Çalgısı VIII derslerinin müfredatında ise; eşlik sazı etüt çalışmaları, teknik çalışmalar, eşlik sazının öğretimine yönelik çalışmaların olduğu anlaşılmaktadır.

Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi Bölümlerindeki Ses ve Çalgı Eğitimi Ders İçeriklerinin İncelenmesi

Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Ses Eğitimi TSM Ana Sanat Dalı Ders İçeriklerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Tablo 4'te yer alan dersin yarıyılı, dersler, kredi, uygulama, Akts ve zorunlu/seçmeli olma durumuna yönelik bilgilere; Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü ders programı ve ders içeriklerinin yer aldığı bilgilendirme sisteminden ulaşılmıştır. Ders içeriklerinde ise sadece Ses Eğitimi ve Çalgı Eğitimine Yönelik dersler yer almaktadır.

Tablo 4. Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ses ve Çalgı Eğitimine Yönelik Ders Programı

	Ders Adı	Kredi	Uygulama	AKTS	Z/S
1. yarıyıl	Ses eğitimi TSM seçmeli I (Ses Eğitimi I)	1	1	3	S
	Çalgı eğitimi I	2	2	3	Z
	Ses tekniği I	1	1	1	Z
2. yarıyıl	Ses eğitimi TSM seçmeli II (Ses Eğitimi II)	1	1	2	S
	Çalgı eğitimi II	2	2	4	Z
	Ses tekniği II	1	1	3	Z
3. yarıyıl	Ses eğitimi TSM seçmeli III(Ses Eğitimi III)	1	1	2	S
	Çalgı eğitimi III	2	2	4	Z
	Ses tekniği III	1	1	3	Z
4. yarıyıl	Ses eğitimi TSM seçmeli IV ((Ses Eğitimi IV)	1	1	2	S
	Çalgı eğitimi IV	2	2	4	Z
	Ses tekniği III	1	1	2	Z
5. yarıyıl	Ses eğitimi (A) TSM seçmeli I (Ses ve Nefes Teknikleri I)	1	1	2	S
	Çalgı eğitimi V	1	1	5	Z
6. yarıyıl	Ses eğitimi (A) TSM seçmeli II (Ses ve Nefes Teknikleri II)	1	1		S
	Çalgı eğitimi VI	1	1	4	Z
7. yarıyıl	Ses eğitimi (A) TSM seçmeli III	1	1		S
	Çalgı eğitimi VII	1	1	6	Z
8. yarıyıl	Ses eğitimi (A) TSM seçmeli IV	1	1		S
	Çalgı eğitimi V	1	1	6	Z

Yukarıda yer alan Tablo 4.'de Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM ana sanat dalı öğretim programı 8 yarıyıla ait ses eğitimi ve çalgı eğitimine yönelik bilgilere yer verilmiştir. Programda 1. ve 4. Yarıyıllar arasında ses eğitimine yönelik; "Ses eğitimi TSM seçmeli" ve "Ses tekniği" olmak üzere iki farklı dersin yer aldığı, 5. Ve 6. Yarıyıllarda "ses ve Nefes teknikleri" dersinin verildiği ve 7. ile 8. Yarıyıllarda ise yine "ses eğitimi TSM seçmeli" dersine yer verildiği görülmektedir. Programda, çalgı eğitimine yönelik

dersin “çalgı eğitimi” adı altında yer aldığı görölmektedir. Ayrıca Tablo. 4’te yer alan derslerin, ders içeriklerinden (Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı, 2021) elde edilen bulgular incelendiğinde;

1. yarıyıl Ses eğitimi TSM Seçmeli I dersinin müfredatının; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görölmektedir. Çalgı Eğitimi I dersinin müfredatında; öğrenciye öncelikle öğreneceği sazın tarihi bilgisinden bahsedildiği, sonrasında ise çalgı ve mızrabın tutuşu, sol el pozisyonu, parmak numaraları, Tanbur sazının nasıl akort edilmesi gerektiği, sol el parmaklarının çalıştırıldığı egzersizlere geçiş yaparak Tanbur sazının icrasına yönelik alıştırmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Ses Tekniği I dersinin müfredatında ise; Piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasında yönelik olduğu görölmektedir.

2. yarıyıl Ses eğitimi TSM Seçmeli II dersinin müfredatının; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görölmektedir. Çalgı Eğitimi II dersinin müfredatında; Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgısal eser türlerinden Peşrev ve Saz Semailerinin icrasına yönelik çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Ses Tekniği II dersinin müfredatında ise; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görölmektedir.

3. yarıyıl Ses eğitimi TSM Seçmeli III dersinin müfredatının; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu tespit edilmiştir. Çalgı Eğitimi III dersinin müfredatında; Türk Musikisi repertuarı içerisinde bulunan farklı türlerin doğru şekliyle çalgı eğitiminde yer aldığı ve deşifre çalışmalarının yapıldığı görölmektedir. Ses Tekniği III dersinin müfredatında ise; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görölmektedir.

4. yarıyıl Ses eğitimi TSM Seçmeli IV dersinin; Piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görölmektedir. Çalgı Eğitimi IV dersinde; Türk Musikisi repertuarı içerisinde bulunan farklı türlerin doğru şekliyle çalgı eğitiminde yer aldığı ve deşifre çalışmalarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Ses Tekniği IV dersinde; Piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görölmektedir.

5. yarıyıldan itibaren, Ses Eğitimi dersinin yerine “Ses Nefes ve Teknikleri” dersinin uygulandığı görölmektedir. Ses eğitimi (a) TSM seçmeli I Ses ve Nefes Teknikleri I dersinin müfredatında; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Çalgı Eğitimi V dersinin müfredatında ise; Geleneksel Türk Müziği makamlarını kapsayan çalgısal eserlerden oluşan peşrev ve saz semailerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi Bölümlerindeki Ses ve Çalgı Eğitimi Ders İçeriklerinin İncelenmesi

6. yarıyıl Ses eğitimi (a) TSM seçmeli II Ses ve Nefes Teknikleri II dersinin müfredatının; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görülmektedir. Çalgı Eğitimi VI dersinin müfredatında ise; Geleneksel Türk Müziği makamlarını kapsayan çalgısal eserlerden oluşan peşrev ve saz semailerine yer aldığı anlaşılmaktadır.

7. yarıyıl Ses eğitimi (a) TSM seçmeli III Ses ve Nefes Teknikleri III dersinin müfredatının; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görülmektedir. Çalgı Eğitimi VII dersinin müfredatında ise; Geleneksel Türk Müziği makamlarını kapsayan çalgısal eserlerden oluşan peşrev ve saz semailerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

8. yarıyıl Ses eğitimi (a) TSM seçmeli IV Ses ve Nefes Teknikleri IV dersinin müfredatının; piyano eşliğinde yapılan ses egzersizleri, çeşitli nefes çalışmaları ve bunların uygulandığı etüt parçalarının çalışılmasına yönelik olduğu görülmektedir. Çalgı Eğitimi VIII dersinin müfredatında ise; Geleneksel Türk Müziği Makamlarını kapsayan çalgısal eserlerden oluşan peşrev ve saz semailerine yer verildiği anlaşılmaktadır.

Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ders İçeriklerinde Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Tablo 5'te yer alan dersin yarıyılı, dersler, kredi, uygulama, Akts ve zorunlu/seçmeli olma durumuna yönelik bilgilere; Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı ders programı ve ders içeriklerinin yer aldığı bilgilendirme sisteminden ulaşılmıştır. Ders içeriklerinde ise sadece Ses Eğitimi ve Çalgı Eğitimiye yönelik dersler yer almaktadır.

Tablo 5. Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ses ve Çalgı Eğitimiye Yönelik Ders Programı

	Ders Adı	Kredi	Uygulama	AKTS	Z/S
1. yarıyıl	Ses eğitimi	3	2	4	Z
	Yardımcı Meslek Çalgısı	2	0	2	Z
2. yarıyıl	Ses eğitimi	3	2	4	Z
	Yardımcı Meslek Çalgısı	2	0	2	Z
3. yarıyıl	Ses eğitimi	2	2	4	Z
	Yardımcı Meslek Çalgısı	2	0	4	Z
4. yarıyıl	Ses eğitimi	2	2	4	Z
	Yardımcı Meslek Çalgısı	2	0	4	Z
5. yarıyıl	-				
	Yardımcı Meslek Çalgısı	2	0	4	Z
6. yarıyıl	-				
	Yardımcı Meslek Çalgısı	2	0	4	Z
7. yarıyıl	Eşlik Çalgısı VII	0	2	2	Z
8. yarıyıl	Eşlik Çalgısı VIII	0	2	2	Z

Yukarıda yer alan Tablo 5.'de Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM ana sanat dalı öğretim programı 8 yarıyla ait ses eğitimi ve çalgı eğitimine yönelik bilgilere yer verilmiştir. Programda 1. ve 4. Yarıyılar arasında ses eğitimi yönelik; "Ses eğitimi" dersinin yer aldığı ancak bu yarıyıldan sonra "ses eğitimi" dersinin programda yer almadığı görülmektedir. Programda, çalgı eğitimine yönelik dersin 1. Ve 6. Yarıyılar arasında "yardımcı meslek çalgısı", 7. Ve 8. Yarıyılarda ise "eşlik çalgısı" adı altında yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Tablo. 5'te yer alan derslerin, ders içeriklerinden (Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, 2021) elde edilen bulgular incelendiğinde;

1. yarıyıl Ses eğitimi derslerinde heceleme yöntemi ile çeşitli diziler üzerinde diyafram kullanarak ses ve nefes kullanım tekniklerinin ve diksiyon ile ses bütünlüğüne yönelik bilgilerin yer aldığı görülmektedir. Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin; metodun takibi ve çalgı hakimiyetinin geliştirilmesine yönelik olduğu görülmektedir.

2. yarıyıl Ses eğitimi derslerinde; ses guruplarına göre şan tekniklerini geliştiren egzersizlerinin ve ses bütünlüğüne yönelik bilgilerin yer aldığı anlaşılmaktadır. Yardımcı Meslek çalgısı derslerinin; metodun takibi ve egzersizlere yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

3. yarıyıl Ses eğitimi derslerinin; şan tekniğinin grup halinde icrası, koro için gerekli formasyon ve iki sesli koro yapıtları üzerine olduğu tespit edilmiştir. Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin; metodun takibi ve seviyeye uygun eserlerin çalınması üzerine olduğu tespit edilmiştir.

4. yarıyıl Ses eğitimi derslerinin; piyano eşlikli üç veya dört sesli koro yapıtları, yorumlama, nüans ve konuşma çalışmalarının koro yapıtlarına uyarlanmasına yönelik olduğu görülmektedir. Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin; metodun takibi ve seviyeye uygun eserlerin çalınması üzerine olduğu anlaşılmaktadır.

5. yarıyıldan itibaren Ses eğitimi derslerinin ders programında yer almadığı tespit edilmiştir. Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin; metodun takibi ve ajilite üzerine olduğu görülmektedir.

6. yarıyıl Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin metodun takibi ve örnek eserlerin çalınmasına yönelik olduğu görülmektedir.

7. yarıyıl Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin metodun takibi ve çalgının öğretime yönelik kullanımının öğretilmesi üzerine olduğu anlaşılmaktadır.

8. yarıyıl Yardımcı Meslek Çalgısı derslerinin; metodun bitirilmesi ve örnek icracaların dinletilmesine yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ders İçeriklerinde Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Tablo 6.'da yer alan dersin yarıyılı, dersler, kredi, uygulama, Akts ve zorunlu/seçmeli olma durumuna yönelik bilgilere; İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı ders programı ve ders içeriklerinin

Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi Bölümlerindeki Ses ve Çalgı Eğitimi Ders İçeriklerinin İncelenmesi

yer aldığı bilgilendirme sisteminden ulaşılmıştır. Ders içeriklerinde ise sadece Ses Eğitimi ve Çalgı Eğitimi yönelik dersler yer almaktadır.

Tablo 6. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı Ses ve Çalgı Eğitime Yönelik Ders Programı

	Ders Adı	Kredi	Uygulama	AKTS	Z/S
1. yarıyıl	Ses eğitimi I	1	0	1	Z
	Çalgı I	1	2	2	S
	<ul style="list-style-type: none"> Tanbur Kanun Ud				
2. yarıyıl	Ses eğitimi II	1	0	1	Z
	Çalgı II	1	2	2	S
	<ul style="list-style-type: none"> Tanbur Kanun Ud				
3. yarıyıl	Ses eğitimi III	1	0	1	Z
	Çalgı I	1	2	2	S
	<ul style="list-style-type: none"> Tanbur Kanun Ud				
4. yarıyıl	Ses eğitimi IV	1	0	1	Z
	Çalgı IV	1	2	2	S
	<ul style="list-style-type: none"> Tanbur Kanun Ud				
5. yarıyıl	Dünya Vokal Teknikleri I	1	2	2	Z
	5.yy. Seçime Bağlı Ders I	1	2	2	S
	<ul style="list-style-type: none"> Kanun V Tanbur V Ud V				
6. yarıyıl	Dünya Vokal Teknikleri II	1	2	2	Z
	6.yy. Seçime Bağlı Ders I	1	2	2	S
	<ul style="list-style-type: none"> Kanun VI Tanbur VI Ud VI				
7. yarıyıl	Dünya Vokal Teknikleri III	1	2	2	Z
	7.yy. Seçime Bağlı Ders I	1	2	2	S

	• Kanun VII				
	• Tanbur VII				
	• Ud VII				
	Dünya Vokal Teknikleri IV	1	2	2	Z
	8.yy. Seçime Bağlı Ders I	1	2	2	S
8. yarıyıl	• Kanun VIII				
	• Tanbur VIII				
	• Ud VIII				

Yukarıda yer alan Tablo 6.'da İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü TSM Ana Sanat Dalı öğretim programı 8 yarıyıla ait ses eğitimi ve çalgı eğitimine yönelik bilgilere yer verilmiştir. Programda 1. ve 4. Yarıyıllar arasında ses eğitime yönelik; "Ses eğitimi" dersinin yer aldığı, ancak 5. Yarıyıl ile 8. Yarıyıllar arasında "ses eğitimi" dersinin yerine "dünya vokal teknikleri" dersinin programda yer aldığı görülmektedir. Programda, çalgı eğitimine yönelik dersin 1. Ve 4. Yarıyıllar arasında "çalgı" dersi olarak yer aldığı, ancak 5. Ve 8. Yarıyıllar arasında bu dersin "seçime bağlı ders" başlığı altında yer aldığı görülmektedir. Ayrıca Tablo. 6.'da yer alan derslerin, ders içeriklerinden (İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, 2021) elde edilen bulgular incelendiğinde;

Yarıyıl derslerinde; ses eğitimi I dersinin insan sesinin anatomisi, sesin oluşum sistemi ve sesin koruma yollarına yönelik bilgiler ile ses ve nefes teknikleri üzerine çalışmalar içerdiği, Çalgı I dersinde ise; Tanbur, Kanun ve Ud çalgılarının yer aldığı ve bu dönem içerisinde çalgının ve mızrabın tutuşu, etütler, 4'lü ve 5'lilerin ve bazı makamların icrasına yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Yarıyıl derslerinde; ses eğitimi II dersinin nefes teknikleri ve rejister bölge etüt çalışmaları üzerine ilerlediği, çalgı II dersinin ise uşşak, hüseyini, hicaz, beyati, rast ve buselik makamlarında eser icrasına yönelik yapıldığı görülmektedir.

Yarıyıl derslerinde; ses eğitimi III Rejister bölge, artikülatör, nüans, fonemik ve hançere kullanımını destekleyici etüt çalışmaları üzerine devam ettiği, çalgı III dersinde ise; nikriz, nihavend, neveser, mahur, suzinak ve acemaşiran makamlarında eser icrasına yönelik yapıldığı görülmektedir.

Yarıyıl derslerinde; ses eğitimi IV dersinin artikülasyon, nüans, hançere ve Rejister bölge çalışmaları üzerine ilerlediği, çalgı IV dersinin ise; uşşak, beyati, neva, hüseyini, muhayyer, hüzzam, müstear, segâh makamlarında eser icra çalışmalarının yanı sıra, taksim ve deşifre çalışmalarının yapıldığı görülmektedir.

Yarıyıl da ses eğitimi derslerinin yerine Dünya Vokal Teknikleri I dersinin uygulandığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda ders içeriğinde öğrencinin bireysel vokal özelliklerini saptama, ilgili müzik türüne yönelik ses tekniği hakkında genel bilgilendirme, bireysel vokal özellikleri doğrultusunda sesin esnekliğini ve hareketliliğini arttırmaya yönelik uygulama ve etüt çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Çalgı dersi zorunlu ders olmayıp seçime bağlı olarak

yine tanbur, kanun ve ud çalgıları ile devam etmektedir. Bu ders içeriğinin, şedaraban, nikriz, acemaşiran, şevkefza makamlarında eser icrasının ve taksim çalışmalarının yapıldığı görülmektedir.

Yarıyıl derslerinde; Dünya Vokal Teknikleri II dersinin sesin esnekliğini ve hareketliliğini arttırmaya yönelik uygulama ve etüt çalışmaları üzerine devam ettiği, seçime bağlı olan tanbur, kanun, ud derslerinde suzinak, hicazkar, nikriz, şedaraban, sultaniyegâh, ferahfeza makamlarında eser icrası ve taksim çalışmalarının yapıldığı görülmektedir.

Yarıyıl derslerinde; Dünya Vokal Teknikleri III dersinin sesin esnekliğini ve hareketliliğini arttırmaya yönelik uygulama ve etüt çalışmaları üzerine devam ettiği, seçime bağlı olan tanbur, kanun, ud derslerinin hüzzam, segâh, şehnaz, saba, nişaburek, kürdilihicazkar, ırak, ferahnak ve eviç makamlarında eser icrasına yönelik ilerlediği görülmektedir.

Yarıyıl Dünya Vokal Teknikleri IV dersinin sesin esnekliğini ve hareketliliğini arttırmaya yönelik uygulama ve etüt çalışmaları ve eserlerin sunumuna yönelik performans çalışmaları üzerine devam ettiği, seçime bağlı olan tanbur, kanun, ud derslerinde karcıgar, ferahfeza, sultaniyegâh, eviç, ferahnaz, dilkeşide, hicazkar, kürdilihicazkar, suzidil, şevkutarab makamlarında eser icrası ve göçürme çalışmalarının yapıldığı görülmektedir.

Sonuç

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan dört konservatuvarın isimleri incelendiğinde iki konservatuvarın isminin “İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı”, “Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı”, bir konservatuvarın isminin “Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı”, bir konservatuvarın isminin ise “Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı”, olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda konservatuvar isimlerinde farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Konservatuvarların ses eğitimi bölümü TSM ana sanat dalı 8 yarıyıl ders planları incelendiğinde; “ses eğitimi” dersinin tüm konservatuvarlarda yer aldığı, ancak bir konservatuvarda 5.yarıyıldan itibaren bu dersin kaldırıldığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca bir konservatuvarda “ses eğitimi” dersinin yanı sıra, “ses tekniği” ismiyle 1. ve 4. yarıyıllar arasında bu dersin yer aldığı görülmüştür. Bunun yanı sıra “ses eğitimi” dersinde, araştırmada yer alan tüm konservatuvarlarda AKTS, teori, uygulama ders saat süreleri açısından farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. Bir konservatuvar hariç diğer tüm konservatuvarlarda “ses eğitimi” dersi zorunlu olup, sadece bir tanesinde seçmeli olarak yer almaktadır. Bunun yanı sıra bir konservatuvarda “ses eğitimi” dersi yerine 5. Yarıyıldan itibaren “dünya vokal teknikleri” dersinin verildiği anlaşılmaktadır. Bu durum ise, konservatuvarlar arasından farklılıklar olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda örneklem grubundaki ses eğitimi derslerinin içerikleri yarıyıllara ve konu başlıklarına göre farklılaşmaktadır.

Konservatuvarların ses eğitimi bölümü TSM ana sanat dalı 8 yarıyıllık ders planları incelendiğinde; planlarda yer alan çalgı eğitimine yönelik derslerin isim açısından farklılık

gösterdiği tespit edilmiştir. Bir konservatuvarda 1. ve 8. Yarıyıllar arasında “eşlik çalgısı” dersi başlığı altında, bir diğer konservatuvarda ise sadece 7. ve 8. yarıyıllarda bu ders ismi altında dersin verildiği ve 1. yarıyıl ile 6. yarıyıllar arasında ise “yardımcı meslek çalgısı” ismi ile ders programında yer aldığı sonucuna varılmıştır. Diğer iki konservatuvarda ise “çalgı” ve “çalgı eğitimi” dersi olarak ders planında yer aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu dersin araştırmada yer alan tüm konservatuvarlarda zorunlu bir ders olarak yer alması bakımından konservatuvarlar arasında benzerlik göstermesinin yanı sıra, ders saatleri, uygulama ve AKTS açısından ise farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Örneklem grubunda yer alan eşlik çalgısı derslerinin içeriklerinin birbirinden farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Öneriler

Tespit edilen sonuçlar doğrultusunda, ses eğitimi bölümlerinde verilen çalgı eğitimi dersinin ses eğitimi dersi ile paralel olarak yürütülmesi gerekmektedir. Öğrencilerin, Türk müziği solfej ve nazariyatında öğrenilen makamları etüt edecek ve repertuar dersinde öğrenilen eserleri istediği tonda hem sesle hem çalgı ile icra edebilecek seviyeye gelmeleri müzikalite açısından önem arz etmektedir. Bu bütüncül yaklaşımın uygulamaya yönelik olan tüm dersleri olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Araştırmada incelenen ders bilgi paketlerinde böyle bir uygulamanın olmadığı görülmektedir. Ses eğitimi dersinin daha verimli olması için çalgı eğitimi dersi içeriğinin sesi eğitmeye ve icraya eşlik etmeye yönelik olarak düzenlenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Albuz, A. (2004). *Eğitim/müzik eğitiminde program değerlendirme yaklaşımlarına genel bir bakış*. Erişim adresi: <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423935671.pdf>
- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı (2021, 12 Aralık). Erişim Adresi: <https://obs.hacibayram.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=35>
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı. (2021, 13 Aralık). Erişim adresi: <https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/204/2797/932004>
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş.
- İtil, F. M. (2011). *Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında Okutulan Tsm Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Öğretim Modeli Önerisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı. (2021, 17 Aralık). Erişim adresi: <http://seb.tmdk.gantep.edu.tr/pages.php?url=dersler-ve-icerikleri-18>
- İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı. (2021, 15 Aralık). Erişim adresi: <https://www.sis.itu.edu.tr/TR/ogrenci/lisans/ders-planlari/plan/SES/201310.html>

- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi* (6. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kardeş, T. (2013). *Mesleki Müzik Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarlarındaki Klâsik Türk Müziği Üslûp ve Repertuvar Eğitiminin İçerik ve Yöntem Bakımından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı, Afyon.
- Kocabaş, A. (1993). *1986-Lise Müzik Dersi Öğretim Programının Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Programı, İzmir.
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum* (3. Baskı). Ankara: Evrensel.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Özdemir, M. (2010). *Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma* (s.323-343). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 11, Sayı 1. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/113287>